

Utvikling av kunstnerdrevne residencyer (UARR)

i øst-Jerusalem: et politisk-antropologisk perspektiv

Skrevet av Dr. Zoe Bray

Mye litteratur er skrevet om fordelene med å bringe kunst til områder berørt av vold, diskriminering og intoleranse, for dens påståtte potensial for å “mildne lidelsen” til folk, “bidra til konfliktløsning” og “spille en rolle i forsoning og i et samfunn i en post-konflikt og gjenoppbyggingsfase.» (Ramsbotham 2011, Royal College of Art 2014, Seidl-Fox 2014, Gorecki 2016). Kunst blir her feiret som en form for motstand mot undertrykkelse, en stemme for de stemmeløse, en måte å bringe mennesker fra ulike trossystemer sammen på, skape tillit, oppfordre til empati, bevisstgjøre og skape toleranse for forskjellighet, samt tjene som igangsetter av positive debatter og nye refleksjoner. Forstått på denne måten som et frigjørende og styrkende middel til menneskelig uttrykk, blir kunst blant annet tatt i bruk av NGOer og internasjonale organisasjoner under deres humanitære innsats. Vanligvis blir kunst i denne konteksten promotert i form av kortvarige workshops, som oftest på skoler eller i lokale sentra, eller som kunstnerresidencyer hvor kunstnere forventes å jobbe i direkte forbindelse og utveksling med

asdada

sine sosiale omgivelser. Residencyer blir her generelt presentert som plattformer for vertskap for kunstnere eller kuratorer som kan utfolde sin egen praksis innen et avgrenset lokalsamfunn. Samtidig som man anerkjenner at kunst kan brukes som et politisk våpen, blir kunst her fremholdt som et universelt språk som krysser språklige, religiøse, kulturelle og politiske grenser, og oppfordrer til selv-styrking [empowerment].

Antropologi, som studiet av “det som gjør oss menneskelige” [1], kan tilby et perspektiv på kunst som går forbi normative syn, for å bringe oppmerksomheten over på hvordan kunst faktisk fungerer i sosial og kulturell, menneskelig samhandling. En antropologisk tilnærming til det å se på kunst minner oss om at kunst både er et produkt av og en aktør innen menneskelig dynamikk. Et antropologisk perspektiv minner oss om nødvendigheten av å huske på hvem som står bak produksjonen av et kunstverk og hva dets intensjoner og uintenderte konsekvenser blir idet den kommer i kontakt med et publikum. Langt fra å være produsert i et tomrom, blir kunst til takket være et komplekst sett av betingelser og muligheter (Becker 1982; Foster 1995; Gell 1998; Van Laar and Diepeveen; Bray 2015). Kunstnere blir i stand til å skape takket være personlige erfaringer, samt en sosial og

asdada

politisk kontekst med støttende infrastruktur. Motivene

---

deres varierer, og de kan ha et spesifikt publikum i tankene. (Bray 2014).

Et kunstverk blir altså produsert og henter mening fra erfaringene til ulike mennesker som kommer i kontakt med den i spesifikke kontekster. Antropologer som studerer kunst og kunstnere i konfliktområder har vist hvordan kunstverk kan bli brukt og manipulert til å tjene spesifikke politiske agendaer som propaganda, snakke til og mobilisere et segment i samfunnet, presentere en viss visjon eller sannhet, eller privilegere et spesifikt narrativ på bekostning av andre. (Bray 2014). Kunst, kunstnere og deres støttespillere har hatt både sine egne individuelle og sine kollektive handlemåter, og har slik potensielt både gunstige og skadelige effekter på sine sosiale omgivelser.

For overhodet å vurdere å etablere UARRer i øst-Jerusalem, et område som er omstridt, inndelt og konservativt og hvor det derfor lett kan blusse opp voldelige konflikter, kreves det en grundig og kritisk forståelse av stedes sosiale sammesetning. For å unngå potensielle konfrontasjoner, tilrådes det av at man jobber med ærlig selvrefleksjon over hensikten bak etableringen av en UARR; hva de skal innebære, av hvem og for hvem. Begjæret etter og viljen til å frembringe kunst og kreativitet, og gjennom dette, utvekslinger på grasrotplan, samt kommunikasjon og samarbeid i øst-Jerusalem, kan man bare gratulere og applaudere. The desire and willingness to bring art and creativity and, through it, grassroots exchange, communication and collaboration in East Jerusalem is to be strongly congratulated and celebrated. Begreper som tjenerskap og autonom handling står sentralt i de sosiale og lokalt baserte kunstneriske prosessene som er ledd i UARRer. Likefullt må de, for at UARRer skal ha noen som helst mulighet til å lykkes i konfliktområder, gjennomtenkes i

asdada

alle ledd med selvrefleksivitet og empati for den komplekse
og ofte ekstremt vanskelige historien til stedet og livene
til befolkningen.

Bakgrunnen for UARR-prosjektet i øst-Jerusalem, og UARR-grunnleggeren Anat Litwin

I 2006 utviklet den israelsk-amerikanske uavhengige kunstneren og kuratoren Anat Litwin[2] ideen om *Urban Artist-Run-Residencies* (UARRs). Hun fremhevet hvordan denne spesielle typen residency er særegen fordi den faktisk drives av kunstnere som vurderer “vertskapshandlingen som en forlengelse av sin kunstneriske visjon og praksis, som noe som forbinder kunst med urbant hverdagsliv og kan karakteriseres som en kunstnerisk grasrotsplattform basert i lokalsamfunnet, som setter i gang en deltakende tilnærming og stiller spørsmål ved eksisterende sosiale og urbane paradigmer”. [3] Litwin bemerker at, innen konteksten til det voksende feltet av kunstresidencyer verden over, eksperimentering med urbant felleseie, og oppblomstringen av den sosiale og urbane kunstscenenn, så peker IARRer seg ut ved at de “blir som vitale urbane dansesprang av kreativitet” (Ibid). De finner sted

asdada

utenfor det kommersielle mainstream-kunstmarkedet
og har som regel sin forankring innen urbane
områder i stor forandring (ibid). Litwin forklarer
at “på grunn av det faktum at de ofte foregår i
liten skala er uavhengige, non-profit, lokale
initiativer ledet av kunstnere, som ofte finner
sted i tomme urbane rom, eller i den hjemlige
settingen av kunstnerens eget hjem, så kan de
høste fruktene av fleksibilitet, frihet og
konstant friksjon med det urbane hverdagslivet.
UARR-plattformer er vanligvis drevet av lengselen
etter å utfordre rollen til kunstneren ved å skape
nye sosiale og kulturelle paradigmer, mens man
kunstnerisk demonstrerer deltakende praksiser slik
som “retten til byen”, et krav om en forandret og
fornyhet tilgang til det urbane livet på vegne av
den lokale beboeren» (ibid). UARRer leder
vanligvis «ulike kunstneriske og urbane
deltakerpraksiser (...) slik som
«pop-up-urbanisme», «reappropriering», «urbane
intervensjoner», «DIY» (og) «folkemøter»(ibid). På denne
måten ønsker Litwin å utforske hvordan UARRer kan være
både “en uavhengig kunstnerisk sjanger i sin egen rett ” og
“en katalysator for sosial og urban forandring” (ibid).

Litwin lanserte sin egen UARR
med tittelen “The HomeBase

asdada

Project” (HB; www.homebaseproject.org) for å fokusere spesifikt på begrepet “hjem” og kunstnerisk vertskap i globaliseringens og de urbane forandringenes tidsalder. HB dro på turné til flere byer (New York i 2006–2009, Berlin i 2010–2013, Jerusalem i 2014–2015 og Saitama, Japan, i 2015–2016). I hver by fant Litwin en tom bygning hvor hun inviterte utvalgte kunstnere til å bo og jobbe in situ som del av et tre uker langt residencyprogram. HB-residency-modellen inkluderer et kulturelt program relatert til undersøkelsen av «hjemmet», med foredrag, middager, møter med naboer og workshops som hjalp med å forbinde kunstneren lokalsamfunnet. I hvert HB-prosjekt, blir lokale aktører, naboer og eksperter invitert til å diskutere presserende tema relatert til lokal urban og sosial forandring, vurdere potensialet og fordelene med UARRer og reflektere over fremtidige modeller.[4]

I 2013, fikk Litwin et stipend fra Andy Warhol Foundation for å sette i verk sitt kuratoriske forskningsprosjekt med tittelen “Roundtable Residency Research” (RRR). RRR fokuserer på det voksende feltet av urbane kunstnerresidencymodeller som samler folk fra ulike kunnskapsfelt for sammen å ta for seg lokale sosiale, kulturelle og urbane behov. I den sammenheng tjente Litwin på sine partnerskap med organisasjoner som Artis, Youkobo Art Space, Lunart Fund og Willy Brandt Center. Litwins mål er å kontekstualisere UARRer og “tilby redskaper for å hjelpe med å forankre modeller for kunstnerisk vertskap i morgendagens byer”.[5] Etter å

asdada

ha vært vertskap for et debattmøte i vest-Jerusalem i
2015, virket det nå viktig og nødvendig å fokusere på
øst-Jerusalem. RRR øst-Jerusalem ble dermed initiert i
partnerskap med Lunart fund, et privat, non-profit,
familiefond med det mål å “øke antallet
israelsk-arabiske arbeidere innen kunst og design
generelt i befolkningen, skape støttenettverk for
grupper av israelsk-arabiske kunstnere og generere
muligheter til tverrkulturelle samtale gjennom felles
jødisk-arabiske kunstprosjekter, både i Israel og i
utlandet”. [6] Da hun var bevisst på at
øst-Jerusalem var et sensitivt tilfelle,
søkte Litwin en nøytral partner hun kunne
jobbe sammen med lokalt, og kom i kontakt
med Willy Brandt Center (WBC), en tysk NGO
som jobbet for dialog og fredsbygging, med
hovedkvarter beliggende på den Grønne Linje
i Jerusalems Abu Tor-nabolag. [7] Koordinatoren for WBCs
prosjekt for “sosial kunst”, Juliane Druckler, assisterte
Anat Litwin i produksjonen, og gav støtte til debattmøtet om
UARR i øst-Jerusalem, og hjelp med å finne potensielle
deltakere.

Litwin organiserte en serie individuelle møter med
nøkkelaktører i kunstverden i øst-Jerusalem for å
avdekke og få et bedre grep om situasjonen i denne
delen av byen. [8] En av disse personene var Riman Barakat,

asdada

asda
som driver sitt eget turselskap kalt "opplev Palestin" og

---

som tidligere hadde jobbet ved den Jerusalem-baserte tenketanken Israel Palestine Center for Research and Information. Barakat jobber for tiden for prosjektet Season of Culture som er støttet av Shusterman Foundation, som koordinator for avdelingen "creative class of East Jerusalem" Ved hjelp av støtten fra WBC skulle Barakat være med-vertskap ved for debattmøtet og organisere en tur for å introdusere kunstscenen i øst-Jerusalem. Selv ble jeg, også gjennom WBC, invitert til å være til stede under de første diskusjonene mellom Litwin og de lokale nøkkelaktørene fra øst-Jerusalem, om potensialet for UARRer i øst-Jerusalem, og jeg skulle bidra med mine synspunkter som antropolog og kunstner med et utenfrablikk. Denne artikkelen er en antropologisk utvidelse av observasjonene mine.

Turen og debattmøtet som Litwin organiserte

Turen[9] gjorde det klart at øst-Jerusalem har en relativt etablert og dynamisk kunstscene, selv om den jobber mye på ad hoc-basis og er veldig avhengig av fremmed kapital. Vi møtte Aline Khoury som representant for Al Ma'Mal, et galleri for palestinsk samtidskunst, beliggende i det kristne nabolaget i gamlebyen, og Khaled Khitab, direktør for Dar Al Tifel Palestinian Heritage Museum, beliggende i

asdada

nab
asas
nabolaget til den amerikanske kolonien, som også

---

omfatter en skole og kultursenteret Nashashibi, som inneholder mange gamle palestinske og arabiske artefakter. Begge steder har vært vertskap for og improviserer som kunstnerresidencyer, og har gitt uttrykk for at de stiller seg åpen for denne typen initiativer. Et annet vindu for palestinsk kunst i øst-Jerusalem er Al Hoash[10] og kultursenteret Yabous[11], som begge ligger i Azzahra-gaten i nærheten. Galleriet Al Ma'mal, Yabous og Al Hoash slo seg nylig sammen som nettverket Shafuq for å organisere felles palestinske og internasjonale kunstinitiativer. Én betydelig hendelse er Qalandiya Arts Festival,[12] som finner sted annethvert år siden 2012 i enkelte større palestinske knutepunkt som øst-Jerusalem, med deltakelsen til Al Ma'Mal og Al Hoash.

To andre "koordinatorer av større kulturelle evenementer i øst-Jerusalem"[13] er The Educational Bookshop og The Jerusalem Hotel, som også ligger i nærheten. Disse stod bak lanseringen av de første Nablus Road Open Days i juni 2016, som trakk en rekke palestinske grasrot-kulturorganisasjoner til gatene på og i nærheten av Nablus-veien.[14] The Educational Bookshop er en kulturell referanse i området, inkludert blant de internasjonale expat og NGO-lokalsamfunnene som er basert i øst-Jerusalem og i de palestinske territoriene;

asdada

bokhandleren i Salah Adin-gaten er nærmeste nabo til det

Franske Kultursenteret, og her viser man frem en rekke engelske bøker om palestinsk kultur og historie. En annen svært viktig referanse i området, som også ligger i nærheten i nabolaget til den Amerikanske Koloni, er det Palestinske Nasjonal-Teateret El Hakawati, som tjener som åsted for palestinske dramaworkshops, teater og andre kulturevenementer.

Alle disse kunstneriske sentrene er bundet av den palestinske boykotten av israelske institusjoner. Khitab, leder for Dar Al Tifel, forklarer for oss at “ellers ville den palestinske offentligheten ha ansett det som å anerkjenne og akseptere den israelske okkupasjonen, og nidra til dens normalisering.” Imidlertid forhindrer dette dem ikke i å jobbe med israelere på en offisiell basis. Khitab fortsetter: “Hvis [forente aktiviteter er] til stede i den forstand at folk bare gjør seg kjent med hverandre, og for å fremme forståelse, så fungerer det bra. Det som også er viktig er at det ikke foregår noen mediedekning, ingen involvering fra offisielt hold - det er dette siste som ødelegger alt”.

I 2009 ble Jerusalem nominert av Den Arabiske Liga som årets arabiske kulturby. Ifølge Khitab, “ble ikke dette noen suksess, på grunn av en total mangel på forberedelse og misforståelser av den politiske situasjonen i øst-Jerusalem - den palestinske selvstyremyndigheten kan ikke ha noen innvirkning på øst-Jerusalem, fordi den er under kontroll av Israel. En av aktivitetene var for eksempel en teateroppsetning organisert av lokale barn i teateret El Hakawati; den ble avvyst av de israelske myndighetene fordi den hadde

asdada

mottatt støtte fra PA [den palestinske
aasd
selvstyremyndigheten].”[15]

Videre er øst-Jerusalem base for ulike utenlandske kultursentere, inkludert det franske instituttet og British Council, som er lokalt aktive med utstillinger, filmfestivaler og andre kulturelle møter. Mange internasjonale organisasjoner og NGOer er også basert i området, og gir finansiell og infrastrukturell støtte til lokale palestinske initiativer.

Til tross for innsatsen fra disse ulike aktørene, lider øst-Jerusalem fortsatt under begrenset livlighet i kunstlivet. Lokale palestinere som vi har snakket med pekte også på at det er et stort behov for mer kunstpraksis på skolene i øst-Jerusalem. Øst-Jerusalem har blitt mer konservativt gjennom årene, og ifølge Aline Khoury “led de litt av et *brain drain*” - mange unge lokale folk forlot byen på leting etter et bedre liv et annet sted. Lokale palestinere som vi har snakket med sier at de reiser til Ramallah for kunst og kultur, inkludert for en mer liberal atmosfære, og at denne byen er mye billigere.

Debattmøtet[16] var satt sammen av Riman Barakat, kunstneren Nasrin Abu Baker, Diana Mardi, koordinator for Bimkoms avdeling i øst-Jerusalem, denne israelske non-profit-organisasjonen for styrking av demokrati og menneskerettigheter innen planleggingsfeltet, kunstterapeut Khitam Edelbi, og juridisk rådgiver Rasem Masalha. Edna

asdada

Fast, grunnlegger av Lunart, Juliane Druckler fra WBC, samt asad undertegnede, var også til stede som tilhørere. Litwin la frem nøkkelspørsmålene som skulle diskuteres: Hva er de presserende, aktuelle kulturspørsmålene i øst-Jerusalem? Hvilken rolle spiller kunstnere i samfunnet som helhet? Hvilken rolle kan en UARR spille i arbeidet for å bedre de urbane og menneskelige miljøene i øst-Jerusalem? Hvilke kulturelle, organisatoriske og etiske aspekter må man ta hensyn til når det gjelder den mulige utviklingen av en fremtidig UARR i øst-Jerusalem?

Debattdeltakerne understreket betydningen av å jobbe sammen med de allerede eksisterende initiativene og sentrene. Problemet er bare at disse har forskanset seg til de rikeste og mest sentrale nabolagene i øst-Jerusalem, og på den bakgrunnen understreket debatt deltakerne betydningen av at UARR ville måtte nå ut til mer isolerte nabolag, spesielt de med mye fattigdom og problemer slik som Isawiya, Silwan og Shuafat. Samtidig understreket debatt deltakerne at den aller største hindringen for palestinere i øst-Jerusalem er og blir den israelske okkupasjonen. Palestinerne i øst-Jerusalem blir påvirket av den israelske okkupasjonen på flere måter: det ene er muren som er satt opp av den israelske staten for å skille de ulike bydelene i øst-Jerusalem fra hverandre. Denne separasjonen påvirker ikke bare byens fysiske enhet, men viktigst av alt, samhørigheten blant dens innbyggere, da den deler opp befolkningen og forhindrer sosial, økonomisk - og kulturell - fluiditet. Skal man passere muren må man gjennom kontrollpunkter, hvilket ofte er trasige, tidkrevende og ydmykende mareritt. Hvorvidt du lykkes i å passere avhenger av din juridiske identitet, og hvis du er palestinere avhenger det av hvorvidt du har nødvendige tillatelser, og hvis du kommer fra og har ID-kort fra øst-Jerusalem,

asdada

avhenger det av hvorvidt du har tilstrekkelig oppdaterte ^{aasd} bevis på at du faktisk bor i byen. Innbyggerne er også regelmessig utsatt for sjekk av politiet og militæret.

Denne konstante juridiske usikkerheten setter sine spor hos innbyggerne, i kombinasjon med økonomisk usikkerhet - en rekke innbyggere blir forhindret av muren, kontrollpunkter og regulære veiblokkader, samt institusjonelle hindringer fra myndighetene. Dette har fått mange til å forlate øst-Jerusalem for å flytte til utlandet eller til Vestbredden.

Man diskuterte også myndighetenes restriksjoner på urban planlegging, på bekostning av palestinere. Mardi nevnte at som del av reseerchen hennes under Bimkom hadde hun snakket med de kvinnelige palestinske innbyggerne som pekte på mangelen av offentlige fasiliteter, inkludert grønne rom for barn og toaletter; ting som de mannlige innbyggerne, som er de eneste man spør hvis man i det hele tatt spør noen, unnlater å snakke om. To andre dystre faktorer i det vanskelige livet i øst-Jerusalem er gentrifisering og rask utvikling av jødiske bosetninger, samtidig som man kun svært sjelden utsteder byggetillatelser til palestinere.[17]

Som resultat av disse delingene, fremhever debattantene, har øst-Jerusalem en uklar identitet: menneskene her føler seg hverken som isrealske eller palestinske. De identifiserer seg som palestinere, men bor innenfor et israelsk system, avskåret fra Palestina. Samtidig som dette gir grunnlag for mørkhet og dysterhet, isisterte Barakat på at det også kan endres til noe positivt og fordelaktig. Det er et akutt behov for å få frem dette og kanalisere disse blandede følelsene inn i kreativitet. Nettopp her ligger potensialet til UARRene.

asdada

Deltakerne rapporterte om en tørst etter kunst i øst-Jerusalem, hvor intenst man hilser kunstklasser velkommen hver gang folk får tilbud om det, og at det stadig etterspørres mer av det. Ifølge meddebattantene vil mer kunst i øst-Jerusalem hjelpe til med å gjøre livet mer overkommelig for folk, gi dem et avbrekk fra virkeligheten, gi terapi og gjøre dem i stand til å se på og tenke annerledes over ting, samt også tilby en mer rikholdig undervisning for barn og utvide deres horisonter.

Deltakerne gav uttrykk for ønsket om samarbeid og åpenhet. Det er behov for et felles språk for å kommunisere og overvinne barrierer mellom folk. Kunst skulle kunne være et slikt språk. Man pekte på fordelene med residencyer i øst-Jerusalem som en måte å tilføre kunstnerisk virksomhet og pust av kreativitet til området på. De kunne tenke seg å se kunstnere i interaksjon med lokale, og at de tilbød dem nye måter å se livet på. De ønsket også å se at kunstnere utenfra lærte noe av de lokale, at de ble engasjert i det lokale livet, at det derme skjedde en utveksling og en forandring også av kunstneren. Samt, at kunstneren rapporterer tilbake til det videre globale samfunnet, sprer ordet om hva de har levd gjennom mens de har vært i residency. Man foreslo også at israelsk-jødiske kunstnere skulle komme hit for å oppleve hvordan livet faktisk leves her, og slik bringe innsikter og refleksjoner inn i sin egen kunst, over hvordan ting faktisk er i øst-Jerusalem. Samtidig anerkjente de at dette ville være vanskelig å arrangere, av sikkerhetsårsaker.

Konklusjon

Konklusjonene jeg dro fra disse samtalene var at UARRer i

asdada

øst-Jerusalem såvisst kunne hjelpe lokale kunstnere og deres ^{aasd} lokalsamfunn til å realisere det kreative potensialet i området. Jeg kom likevel selv med en anbefaling om å være forsiktig og reflektere grundigere over hvilke saker og problemer som kan stå på spill i denne partikulære konteksten, med hensyn til det komplekse forholdet mellom kunst og politikk i konfliktområder:

Det er langt mer komplisert å utvikle en UARR i urbane konfliktområder, slik som i øst-Jerusalem, enn den typen kunstinitiativer som fremmes av internasjonale og humanitære organisasjoner som også finnes i denne delen av byen. UARRer er ikke ment å være politiske, til forskjell fra EUs kunstinitiativer for eksempel.[18]

BIBLIOGRAFI:

Becker, H. S. (1982). Art Worlds. Berkeley, University of California Press.

Bray, Z. (2014). "Bringing 'New Wind' to the Rural Interior of the French Basque Country: The Association

asdada

'Haize Berri' and the Politics of Culture." BOGA:

Basque Studies Consortium Journal 1(2): 1-19.

Bray, Z. (2014). "Sculptures of Discord: Public Art and the Politics of Commemoration in the Basque Country." Public Art Dialogue 4(2): 221-248.

Bray, Z. (2015). Introduction. Art and Politics. Beyond Guernica and the Guggenheim: Relations between Art and Politics from a Comparative Perspective. Reno, Center for Basque Studies Press.

EU (2014). Policy Handbook on Artists' Residencies. Working Group of EU Member States Experts on Artists' Residencies, European Union: 92.

Foster, H. (1995). The artist as ethnographer? The Traffic in Culture. Refiguring Art and Anthropology. G. Marcus and F. R. Myers. Berkeley, University of California Press: 392-309.

Gell, A. (1998). Art and Agency: An Anthropological Theory. Oxford, Clarendon Press.

asdada

aasd

Gorecki, M. (2016). The importance of art in conflict zones. Amaphiko.

Kark, R. and M. Oren-Nordheim (2001). Jerusalem and Its Environs: Quarters, Neighborhoods, Villages, 1800-1948, Wayne State University Press.

Klein, M. (2001). Jerusalem: The Contested City, Hurst and Company.

MacClancy, J. (1997). Contesting Art: Art, Politics and Identity in the Modern World. Oxford, Berg.

Ramsbotham, O. (2011). Conflict Resolution in Art and Popular Culture. Cosmopolitan Conflict Resolution . O. Ramsbotham, H. Miall and T. Woodhouse. London, Polity Press: 347-358.

Royal College of Art, J. A.-A., Bernadette Buckley, Michaela Crimmin, Malu Halasa, Jemima Montagu, Sarah Rifky, Larissa Sansour, Charles Tripp (2014). Art and

---

asdada

Conflict. London, Royal College of Art.

Seidl-Fox, S., Ed. (2014). Conflict Transformation through Culture: Peace-Building and the Arts. Salzburg Global Seminar. Salzburg.

Simpson, A. (2014). Mohawk Interruptus: Political Life Across the Borders of Settler States, Duke University Press.

Van Laar, T. and L. Diepeveen (1998). Active Sights: Art As Social Interaction. Mountain View, CA, Mayfield.

<http://www.americananthro.org/AdvanceYourCareer/Content.aspx?ItemNumber=2150>

[2] Litwin completed an Undergraduate degree at Bezalel Academy of Art and Design in 2001, and an MA at Hunter College, NYC, in 2005.

[3] Litwin, Anat (2017) "Research Proposal for Creative Cities Fellowship at Stanford University", January 11 2017.

[4] Concrete results of the HB projects have already included multidisciplinary exhibitions of site-specific work, workshops, publications, and presentations by artists and local residents. Many

---

asdada

of the artists went on to engage in new related hosting initiatives,
aasd
~~which emphasize process over product and bring forward a creative~~
social awareness.

[5] Quote from Anat Litwin. RRR will conclude in 2017 and be presented in 2018 as part of an interactive exhibition on the topic.

[6] <https://lunartfund.org/projects-2/>

[7] <http://willybrandtcenter.org/>

[8] Litwin carried out interviews with a handful of local leaders and art world personnel as part of her preparation phase of RRR EJ. One of her interviews was with Nasrin Abu Baker, a thirty something artist from a village close to Nazareth, but who has been living and working in Jerusalem for the past three and a half years. Abu Baker was introduced to Litwin by Edna Fast some years ago as a potential participant for HomeBase Jerusalem. Litwin interviewed Abu Baker standing on Mount Scopus with a backdrop view of Isawiya, the neighborhood where Abu Baker currently lives and which is one of the most poor and troubled wholly Palestinian neighborhoods in East Jerusalem. Salam Qasem filmed the interview. I have not had access to this video, nor obtained significant information of any of these discussions.

Thanks to Dor Guez, Artist and Head of the Photography Department at Bezalel Academy, Litwin met Qasem, an East Jerusalemite from the neighborhood of Ras el Amud and fresh graduate of Bezalel in Video Art, and commissioned her, thanks to the WBC funds, to document some of Litwin's meetings and the planned roundtable.

[9] The tour took place on December 28 2016.

[10] <http://www.alhoashgallery.org>

[11] http://yabous.org/en/?page_id=1855

[12] See <http://www.galandiyainternational.org/> .

[13] Email from Rimam Barakat, December 20 2016, addressed to me, Anat

asdada

Litwin and Edna Fast. Subject: "Re: dec 28th tour art in east
aasd
jerusalem"

---

[14] I attended the event over two days. Numerous Palestinian families were out, wandering the streets and the stalls in the various venues in a generally joyous atmosphere. The only seemingly non-Palestinians I saw during this time were foreigners - people I recognized from the expat international and ngo community, or residents of the various foreign institutions such as the Ecole Biblique and the Albright school which are located nearby in East Jerusalem's Nablus Road and Sala Ahdin street. I did not notice any conspicuous-looking Israeli Jews.

[15]

<https://972mag.com/art-and-culture-goes-underground-in-east-jerusalem/26284/>

http://www.ngo-monitor.org/reports/al_quds_underground_eu_funds_go_to_arts_festival_in_jerusalem_that_bars_israelis/

. It seems that from this experience, there developed a new initiative called Al Quds (Jerusalem in Arabic) Underground, promoted by a Dutch artist. This initiative seems to have continued for three years, and then ceased. <http://www.alqudsunderground.net>. For long-term UARR planning in East Jerusalem, it would be worth investigating further what happened with this seemingly very interesting grassroots initiative.

[16] The roundtable took place on January 12 2017 at the WBC.

[17] For more see also reports by Ir Amin, Btselem.

[18]

asdada

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/c_2016_4671_a_aasd_ap_part_ii_annex_3_en.pdf;

European Union East Jerusalem Program June 2016). Such foreign support has a clear political premise, in line with international law: “to maintain the viability of the two-state solution with Jerusalem as the future capital of two states, based on the European Council Conclusions on the Middle East Peace Process” (ibid).